19 listopada 2022

Geriatryczny zespół jatrogenny: przyczyny, objawy, leczenie

Geriatryczny zespół jatrogenny to sytuacja, gdy u osoby starszej pojawiają się całkowicie nowe dolegliwości, których przyczyną jest postępowanie personelu medycznego. W przypadku seniorów problem ten rozwija się zazwyczaj w związku z niewłaściwym leczeniem schorzeń, na które senior już cierpi.

Geriatryczny zespół jatrogenny to problem, o którym nie mówi się wiele. Tymczasem dotyka on seniorów zdecydowanie częściej, niż można by przypuszczać. Nie bez powodu geriatryczny zespól jatrogenny zaliczany jest do grupy wielkich zespołów geriatrycznych. O geriatrycznym zespole jatrogennym mówi się m.in. wtedy, kiedy u osoby starszej nowa choroba pojawia się w związku z niewłaściwym leczeniem innych, wcześniej u niej rozpoznanych, schorzeń. Geriatryczny zespół jatrogenny może więc wydawać się dość absurdalnym problemem. W końcu niedorzecznością jest to, że leczenie, zamiast skutkować poprawą stanu zdrowia, może prowadzić do wystąpienia kolejnych kłopotów zdrowotnych. Niestety, w praktyce, naprawdę nietrudno doprowadzić do wystąpienia tej nieprawidłowości. Geriatrycznemu zespołowi jatrogennemu szczęśliwie można zapobiegać. Jak to jednak zrobić?

Geriatryczny zespół jatrogenny: przyczyny

Z jatrogenią można zetknąć się w dowolnej grupie wiekowej. Osoby starsze, są jednak do niej po prostu szczególnie predysponowane. Spowodowane jest to kilkoma czynnikami. Przede wszystkim organizm osoby starszej funkcjonuje inaczej, niż ciało człowieka młodego. Gorzej działają w nim np. nerki czy wątroba, co wpływa na metabolizm i wydalanie leków, a ostatecznie związane jest chociażby z tym, że przyjmowanie różnych farmaceutyków przez starszego człowieka może być związane z większym ryzykiem pojawienia się ich działań niepożądanych. Osoby starsze nierzadko cierpią na wiele różnych jednostek chorobowych, z powodu których przyjmują one dość duże nawet ilości rozmaitych farmaceutyków. To również może być przyczyną geriatrycznego zespołu jatrogennego. Im więcej leków przyjmuje bowiem dany pacjent, tym większe jest ryzyko, że wystąpią pomiędzy nimi jakieś niekorzystne interakcje. Szczególnie duże zagrożenie taką sytuacją pojawia się wtedy, kiedy senior uczęszcza do wielu różnych medycznych specjalistów i jednocześnie nie informuje on ich o tym, jakie to dokładnie leki zostały mu zalecone przez poszczególnych z nich.

Geriatryczny zespół jatrogenny częściej pojawiać się może również u pacjentów:

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

- hospitalizowanych - różne konsekwencje zdrowotne wynikać mogą z unieruchomienia pacjenta, dodatkowo istnieje wtedy również ryzyko m.in. zakażeń szpitalnych,
- poddawanych jakimś zabiegom operacyjnym,
- przyjmujących na własną rękę różnego rodzaju preparaty ziołowe - wielu seniorów sądzi, że zioła są całkowicie bezpieczne, tymczasem sporo z nich (np. dziurawiec) może wchodzić w istotne interakcje z zażywanymi farmaceutykami.

Geriatryczny zespół jatrogenny: objawy

Nie sposób tutaj wymienić wszystkie dolegliwości, które mogą stanowić objawy geriatrycznego zespołu jatrogennego. Zależne są one od tego, jakiego dokładnie rodzaju nieprawidłowości będą stanowiły konsekwencję nie do końca właściwego leczenia. Najczęściej jednak geriatryczny zespół jatrogenny powiązany jest z:

- zaburzeniami równowagi
- wahaniami ciśnienia tętniczego krwi
- zaburzeniami rytmu serca
- krwawieniami z przewodu pokarmowego
- pogorszeniem codziennego funkcjonowania seniora
- utratą masy ciała
- zaburzeniami czynności poznawczych

Geriatryczny zespół jatrogenny: rozpoznanie

Zdiagnozować geriatryczny zespół jatrogenny naprawdę nie jest łatwo. Zazwyczaj występujące u seniora nowe dolegliwości uznaje się po prostu za objaw nowej jednostki chorobowej, która wymaga dodatkowego leczenia. Ze względu na to, że wcześniej niespotykane u pacjenta w wieku podeszłym wieku objawy mogą stanowić przejawy właśnie geriatrycznego zespołu jatrogennego, w sytuacji, gdy zaczyna się on skarżyć na inne niż wcześniej problemy, konieczne jest zawsze dokładne przeanalizowanie wszystkich schorzeń, na które cierpi, a także przyjrzenie się lekom, które zażywa.

Geriatryczny zespół jatrogenny: leczenie W leczeniu geriatrycznego zespołu jatrogennego zazwyczaj najistotniejsze są modyfikacje prowadzonej dotychczas u seniora farmakoterapii. Jako przykład można tutaj podać sytuację, gdy u osoby przyjmującej leki przeciwarytmiczne (dotychczas działające prawidłowo) pojawiają się mimo to zaburzenia rytmu serca. Wtedy, gdy okaże się, że chory przyjmował wraz z nimi napary z dziurawca, odstawienie tego środka może skutkować ustąpieniem zaburzeń rytmu serca. W przypadku innych geriatrycznych zespołów jatrogennych pomocne mogą być zmniejszenie dawek leków czy też zastąpienie części przyjmowanych przez seniora środków takimi, które nie będą wchodziły w interakcje z pozostałymi zażywanymi przez

niego lekami.

Piśmiennictwo:

Muszalik M., Kędziora-Kornatowska K.: Pielęgnowanie pacjentów w starszym wieku. PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2018.

Źródło zdjęcia: *https://www.canva.com/photos/*

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT